

Subject:

From: "Costas Stamatopoulos" <costms@otenet.gr>

Date: 23/11/2013 11:30

To: <colycarr@otenet.gr>

— Attachments: —

Βασιλικός-Εθνικός Κήπος.doc

35,0 KB

Βασιλικός/Εθνικός Κήπος

1) Γενικές θέσεις

1. Ο Εθνικός Κήπος είναι μείζον εθνικό μνημείο και ως τέτοιο πρέπει να απολαμβάνει την ανάλογη μεταχείριση. Παρ' όλο που ως προς τα επί μέρους υπέσθη αρκετές μεταβολές, οι δύο βασικές περίοδοι διαμορφώσεώς του ήσαν: η περίοδος δημιουργίας του από την βασίλισσα Αμαλία (που ολοκληρώνεται περί τα 1848/52) και η περίοδος κατά την οποία ανοίγει στο ευρύ κοινό, μετά το 1923. Το χαρακτηριστικό της πρώτης περιόδου, όπου ο Κήπος ήταν βασιλικός, δηλαδή κήπος των ανακτόρων, είναι η εσωστρέφεια, το λαβυρινθώδες του πυκνοφυτεμένου μεσογειακού περιβολιού, που τον κάνει να φαίνεται τεράστιος ενώ καταλαμβάνει μόλις 159 στρέμματα και το χαρακτηριστικό της δεύτερης είναι το άνοιγμα του Κήπου προς την πόλη, με την δημιουργία κυρίως της πλατείας εισόδου προς την λεωφόρο Αμαλίας, και την μετατροπή της εσωτερικής αλέας των ουσισγκτωνίων φοινίκων σε φυσικό πρότυπο εισόδου σ' αυτόν.
2. Ο κήπος έχει σχεδιασθεί στην κλίμακα μιας σχετικώς μικρής πόλης των 100.000 (30.000 την εποχή των ιδρυτών του). Η διάμετρός του είναι μόλις 500 μέτρα (410x 470)· είναι πρωτίστως ο κήπος των Αθηναίων του κέντρου της σημερινής πόλεως.

Με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά, το ζητούμενο είναι η προσπάθεια βελτίωσης του κήπου προς την κατεύθυνση της ενισχύσεως ή της επαναφοράς της αυθεντικής του μορφής (τόνωση των βασικών του στοιχείων) και όχι η πραγμάτωση καινοτομιών. Πρώτον διότι είναι σημαντικό ορισμένα πράγματα να μένουν σταθερά στο αστικό τοπίο της Αθήνας και δεύτερον διότι η κλίμακα του κήπου δεν σηκώνει μαζική προσέλευση πλήθους. Ο κήπος άλλωστε είναι ανοικτός όλη την ημέρα και τον επισκέπτεται όστις βούλεται.

Ειδικότερες προτάσεις:

Στα πλαίσια αυτά η Ελληνική Εταιρεία θα είχε επί πλέον να προτείνει την αισθητική βελτίωση της διασύνδεσης του Κήπου με το κτίριο της Βουλής (η σημερινή κατάσταση είναι προσβλητική για την πόλη της Αθήνας), μέσω του εξώστη και της μαρμάρινης κλίμακας, αφετηρίας της προοπτικής του δυτικού οπτικού διαύλου του Κήπου, την επαναφορά του λαβυρίνθου (στοιχείου που αφαιρέθηκε μετά την μετατροπή του Κήπου σε Εθνικό), και την εν γένει μέριμνα αισθητικής βελτίωσης των επί μέρους, δια της απομιμήσεως/αντιγραφής των παλαιών προτύπων κατασκευών της επιπλώσεως του Κήπου, καθώς και ορισμένων άλλων στοιχείων, όπως είναι τα ρείθρα, οριοθετήσεις παρτεριών κτλ. Επείγει επίσης οι πάπιες να επιστρέψουν στο νερό, δηλαδή στην κεντρική λίμνη.

Σε ένα απώτερο χρονικό σημείο η Ελληνική Εταιρεία θα συνιστούσε την μετακίνηση του στρατοπέδου της Προεδρικής Φρουράς στο γειτονικό συγκρότημα της Πυροσβεστικής, στην οδό Μουρούζη - κάτι που προτείνεται από τον μελετητή του Κήπου, καθηγητή Αλέξανδρο Παπαγεωργίου - Βενετά - ώστε να ξαναβρεί ο Κήπος τα αρχικά του όρια. Ευχής έργο θα ήταν επίσης όχι μεν η κατάργηση του ζωολογικού κήπου, αλλά η μετατροπή του υπό την έννοια της παραμονής σε αυτόν, μόνον των ζώων εκείνων για τα οποία επαρκεί ο μικρός χώρος στον οποίον βρίσκονται περιορισμένα. Υπό την σημερινή του μορφή ο ζωολογικός κήπος είναι αντιπαιδαγωγικότατος, καθότι διδάσκει/διδαιωνίζει μια εσφαλμένη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα.

II) Η κηποτεχνική μελέτη των Louis Bénéch – Θωμά Δοξιάδη.

Η γενική εντύπωση είναι πως η εν λόγω μελέτη δεν αποκλίνει ως προς τα ουσιώδη από τα σημεία εκείνα τα οποία η Ελληνική Εταιρεία θεωρεί ως κύρια για την διάσωση της φυσιογνωμίας του Κήπου. Ορισμένες προτάσεις, όπως εκείνη που αφορά στην δυτική οπτική προοπτική/δίαυλο, βελτιώνουν τον Κήπο, καθότι με το προτεινόμενο σχέδιο προσεγγίζει το συγκεκριμένο σημείο την αρχική/αυθεντική του μορφή. Ο τρόπος με τον οποίον διευθετούνται τα ξέφωτα (πρόκειται για επεμβάσεις ήσσονος σημασίας) δεν δημιουργεί ζητήματα, σε ορισμένες δε περιπτώσεις επιφέρει βελτίωση, συνεπή προς τις γενικές μας αρχές.

Σε δύο μόνον από τα 8 σημεία που προβλέπει η μελέτη η Ελληνική Εταιρεία ενισχύει τον προβληματισμό περί του Κήπου με τις εξής συγκεκριμένες παρατηρήσεις. Αμφότερες αφορούν στις εισόδους του όπου η μελέτη λειτουργεί αντιθετικά, καθώς στην πρώτη περίπτωση μειώνεται το μνημειακό στοιχείο, ενώ στην δεύτερη πλάθεται αυτό εκ του μηδενός.

Α. προς την λεωφόρο Αμαλίας, όπου η φύτευση δένδρων ένθεν και ένθεν της εισόδου, μετατρέπει την μνημειακή είσοδο του Κήπου σε εσωτερική αυλή (χωρίς ωστόσο να επαναφέρει την προ του 1923/26 μορφή), και

Β. προς την λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας, στην οποία με την φύτευση σειράς φοινίκων προσδίδεται μνημειακή μορφή, την οποία δεν δικαιολογούν οι διαστάσεις της βραχείας αλέας.

Subject: Θέση Ελληνικής Εταιρείας για τον Εθνικό Κήπο

From: Costa Carras <colycarr@otenet.gr>

Date: 24/9/2013 13:24

To: PROEDROS ELLHNIKH ETAIRIA <proedros@ellinikietairia.gr>

CC: Costas Stamatopoulos <costms@otenet.gr>, Pavlos Kremezis <info@omete.gr>

BCC: Lydia Carra <lycarr@gmail.com>

ΣΑη

Αγαπητέ Γιάννη,

Θέμα: Θέση Ελληνικής Εταιρείας για τον Εθνικό Κήπο

Όπως γνωρίζεις το ως άνω θέμα ήταν στην Ημερήσια Διάταξη του ΣΑΚ τη Δευτέρα, 16/9 και μια μεγάλη πλειοψηφία των μελών, εμού συμπεριλαμβανομένου, εξέφρασε την αντίθεσή της σε οποιαδήποτε εσπευσμένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, θέση που διατυπώθηκε στη συνέχεια στην επιστολή σου προς τον Δήμαρχο, κ. Καμίνη, κατά παράκληση επίσης της έκτακτης Εκτελεστικής Επιτροπής.

Είναι επομένως σαφές ότι η Ελληνική Εταιρεία έχει θέση για το συγκεκριμένο ζήτημα. Και έχει θέση, διότι στόχος της Ελληνικής Εταιρείας είναι να προστατεύει τα μνημεία της χώρας, οποιασδήποτε εποχής. Εφ' όσον ο Εθνικός Κήπος είναι μνημείο (και μάλιστα κηρυγμένο μνημείο) έχουμε απόλυτη υποχρέωση, σύμφωνα με το Καταστατικό μας, να το προστατεύσουμε.

Αυτό δεν έχουμε κάνει άλλωστε για (1) την Ακρόπολη, παλαιότερα, (2) την Πλάκα, (3) το Τατόϊ, (4) τα σπίτια στην είσοδο του Μουσείου της Ακροπόλεως;

Προφανώς έχουμε την ίδια ηθική και καταστατική υποχρέωση σε σχέση με τον Εθνικό Κήπο.

Τι σημαίνει αυτό; Δεν σημαίνει βέβαια ούτε ότι ένα μνημείο δεν μπορεί να ανήκει ή να χρησιμοποιείται από ιδιώτη ή ΜΚΟ – άλλωστε το κτίριο μας είναι μνημείο ιδιοκτησίας μιας κοινωφελούς ΜΚΟ – ούτε ότι δεν μπορεί να υπάρξει άλλη χρήση από την μνημειακή – άλλωστε συμφωνούμε κατ' αρχήν τα αρχαία θέατρα να χρησιμοποιούνται υπό όρους για παραστάσεις αρχαίων έργων. Ναι, αλλά μόνο όταν δεν κινδυνεύει η μνημειακή τους υπόσταση. Αλλιώς ανοίγουμε την πόρτα για οποιεσδήποτε άλλες χρήσεις. Τέτοιο προηγούμενο θα ήταν ολέθριο.

Όπως και συ, έτσι και εγώ γνωρίζω τη σημασία της σύγχρονης τέχνης και κατ' αρχήν, ως ιδιώτης, θεωρώ εξαιρετη την πρόταση του κ. Δασκαλόπουλου, να γίνει Biennale σύγχρονης γλυπτικής στην Αθήνα. Είναι ευτύχημα ότι ο ίδιος με την αγάπη που έχει στο θέμα αυτό προσφέρεται να πρωτοστατήσει. Ως μέλος όμως της Ελληνικής Εταιρείας συντάσσομαι με τη συντριπτική πλειοψηφία του ΣΑΚ: στόχος μας ως Ελληνική Εταιρεία είναι να προστατέψουμε ένα εξαιρετικό και μοναδικό μνημείο – δεν νομίζω ότι έχουμε άλλο τέτοιο στην Ελλάδα, όπως δεν έχουμε και άλλο Τατόϊ. Η θέση της Ελληνικής Εταιρείας δεν μπορεί να είναι άλλη απ' αυτή, όταν ο Εθνικός Κήπος, όπως είναι σήμερα, προσφέρει αμέτρητες χαρές σε αμέτρητους απλούς Αθηναίους, ενώ ένα Biennale σύγχρονης γλυπτικής αναπόφευκτα θα απαιτήσει και βαριές εγκαταστάσεις εάν είναι να καλύψει με αντιπροσωπευτικό τρόπο την περίοδο τέχνης με την οποία θα ασχοληθεί.

Ακριβώς διότι πολλοί εγκρίναμε τη βασική ιδέα του Biennale, αρκετά μέλη του ΣΑΚ, αλλά και της Εκτελεστικής, πρότειναν ο κ. Δασκαλόπουλος να μελετήσει την εναλλακτική χρήση (α) του Πεδίου του Άρεως, (β) του Βοτανικού, (γ) της Ακαδημίας Πλάτωνος, (δ) Τατοΐου ή και άλλων πράσινων σημείων της πόλης των Αθηνών. Αυτή είναι και η δική μου θέση.

Συμπερασματικά για την Ελληνική Εταιρεία το μοναδικό ζήτημα δεν μπορεί να είναι άλλη από την προτίμηση της φύσης, της ιστορίας και της μνημειακής υπόστασης του Εθνικού Κήπου έναντι οποιασδήποτε, έστω και ελκυστικής, νεωτερικής πρότασης. Σ' αυτό έχουμε θέση, αναγκαστικά. Αλλιώς δεν θα είμαστε Ελληνική Εταιρεία.

Φιλικά, Κώστας